

ВОЯГА ЕТМАГАНЛАР ЎРТАСИДА НАЗОРАТСИЗЛИК ВА ХУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИГА ДОИР ҚОНУНЛАР ИЖРОСИ УСТИДАН ПРОКУРОР НАЗОРАТИНИНГ ХУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ

Эшмуродов Аббос Илёсович

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси бошқарма бошлиғи-нинг
ўринбосари

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш соҳасида прокурор назоратини такомиллаштириш қонун устуворлигини таъминлашнинг асоси сифатида таҳлил қилинади ва ушбу масала прокуратура органларининг асосий вазифаларидан бири эканлиги сабабли масъул давлат органлари ва нодавлат ноτιжорат ташкилотларининг фаолиятини мувофиқлаштириш нуқтаи назаридан ўрганилади.

Муаллиф болалар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир қонунлар ижроси устидан прокуратура органларининг назорат функцияси, ҳуқуқий асослари, амалга ошириш усуллари ҳақида фикр мулоҳаза юритиб, прокурор назорати самарадорлигини ошириш йўллари таҳлил қилиб, тегишли таклифларни илгари суради.

Калит сўзлар: прокуратура органлари, прокурор назорати, вояга етмаганлар, назоратсизлик, қаровсизлик, ҳуқуқбузарликлар профилак-тикаси, прокурор текширишлари.

АННОТАЦИЯ

В данной статье анализируется совершенствование прокурорского надзора в сфере предупреждения безнадзорности и правонарушений среди несовершеннолетних как основа обеспечения законности, так как данный вопрос является одним из основных задач прокуратуры, он анализируется с точки зрения координации деятель-ности ответственных государственных органов и негосударственных некоммерческих организаций.

Автор размышляет о функции прокуратуры по надзору за исполнением законов о профилактике безнадзорности и правонарушений среди несовершеннолетних, ее правовых основах, методах реализации, а также анализирует пути повышения эффективности прокурорского надзора, выдвигает соответствующие предложения.

Ключевые слова: органы прокуратуры, прокурорский надзор, несовершеннолетние, безнадзорность, безпризорность, профилактика правонарушений, прокурорская проверка.

ABSTRACT

This article analyzes the improvement of prosecutorial supervision in the field of preventing neglect and delinquency among minors as the basis for ensuring the rule of law, since this issue is one of the main tasks of the prosecutor's office, it is analyzed from the point of view of coordinating the activities of responsible state bodies and non-governmental non-profit organizations.

The author reflects on the function of the prosecutor's office to oversee the implementation of laws on the prevention of neglect and delinquency among minors, its legal framework, methods of implementation, and also analyzes ways to increase the effectiveness of prosecutorial supervision, puts forward appropriate proposals.

Keywords: prosecutor's office bodies, prosecutor's supervision, minors, neglect, homelessness, crime prevention, prosecutor's check.

Халқимиз муаллифлигида яратилган Янги конституциянинг 13-моддасига кўра, Ўзбекистон Республикаси демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, кадр-қиммати ва бошқа ажралмас ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади.¹

Бош қомусимиз оила ва болаликни давлат томонидан қўллаб-қувватланишини кафолатлайди. (Конституция. XIV боб)

Ҳар қандай жамиятда вояга етмаганларнинг асосий ҳуқуқ ва манфаатларини давлат томонидан ҳимоя қилиш алоҳида аҳамият касб этади.

Ўтган асрнинг 80-йилларида Халқаро гуманитар масалалар бўйича комиссиянинг ҳисоботида вояга етмаганлар умумий сонининг қарийб 30 фоизини “қаровсиз болалар” деб аталган, доимий “бошпанаси” кўча бўлиб қолган болалар ташкил этиши очиқланган. Россиялик таниқли олима О.Третьякова “Оммавий ахборот воситалари катта табиий офатлар ва ҳайратланарли халқаро тадбирлар ҳақида жар солиб турган, ҳукуматлар эса иқтисодий инқироз билан курашаётган бир пайтда замонавий жамият ривожланиши ҳамда кучли ижтимоий зиддият оқибатида кутилмаганда XIX асрдаёқ индустриал ривожланган давлатларда деярли тугатилган бир ноёб ижтимоий ҳодисага дуч келдик. Бу замонавий назоратсиз болалардир” деб таъкидлайди.²

¹ Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси.

² Дети улицы. Растущая трагедия городов: Доклад для независимой комиссии по международным гуманитарным вопросам. М., 1990. С.34

Дарҳақиқат, ижтимоий ва иқтисодий муаммолар гирдобидида қолиб кетган ҳозирги замонавий жамиятда болалар назоратсизлиги муаммоси ўз долзарблигини йўқотмаган, аксинча уни ўрганиш ва тадқиқ қилиш эҳтиёжи тобора кучайиб бормоқда.

Бу соҳада 1989 йилдаги БМТнинг “Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги конвенция”си аини муддао бўлиб, ушбу ҳужжат болаларни ҳимоя қилиш бўйича фаолиятни ҳуқуқий тартибга солишни кенгайтирди, унинг асосий йўналишларини белгилаб берди ва минимал ҳуқуқий стандартларни ишлаб чиқди.³

Маълумки, барча даражадаги ҳокимият органлари ва жамият ҳал қилинишидан манфаатдор бўлган муҳим муаммолардан бири бу давлатнинг демографик хавфсизлиги ҳисобланади.

Давлат томонидан дастлабки йиллариданоқ миллий лойиҳа ва дастурлар доирасида оилалар ва болалар ҳаётини моддий қўллаб-қувватлаш чоралари кўрилиб, вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ ҳуқуқий нормаларнинг бажарилиши устидан назоратни амалга оширувчи зарур ҳуқуқий база ва органлар тизими яратилди.

Мамлакатимизда болалар назоратсизлиги ва қаровсизлигини олдини олишга қаратган вазифаларни амалга оширишда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга алоҳида вазифалар юклайди, айниқса бунда соҳадаги қонунчилик ижросини назорат қилишда прокуратура органларининг роли каттадир.

Хусусан, “Прокуратура тўғрисида”ги қонуннинг 2-моддасига мувофиқ, прокуратура органларининг асосий вазифалари қонун устуворлигини таъминлаш, қонунийликни мустаҳкамлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ ҳамда эркинликларини, жамият ва давлатнинг қонун билан қўриқланадиган манфаатларини, Ўзбекистон Республикаси конституциявий тузумини ҳимоя қилиш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва профилактика қилишдан иборат”.⁴

Бу билан, прокуратура органлари фақат ҳуқуқбузарликлар профилактикаси билан шуғулланиши лозимлиги ҳақидаги тушунча ёки фикр билан чалғимаслик лозим.

Бинобарин, Қонуннинг 4-моддасида прокуратура органларининг фаолияти асосий йўналишларидан бири сифатида вазирликлар, давлат қўмиталари, идоралар ва бошқа мансабдор шахслар томонидан қонунларнинг ижро этилиши устидан назорат қилиш белгиланган.

³ Бола ҳуқуқлари бўйича Конвенция.

⁴ Ўзбекистон Республикасининг “Прокуратура тўғрисида”ги Қонуни / Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 2001 й., 9-10-сон.

Зотан, прокурорлар қонуннинг 21-моддасига кўра қонунлар ижроси, шу жумладан вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасига оид қонунларнинг ижро этилиши бузилаётганлиги тўғрисидаги аризалар ва бошқа маълумотлар асосида, шунингдек қонунийлик ҳолати прокурор томонидан чоралар кўрилишини талаб қиладиган ҳолатда эканлигидан келиб чиққан ҳолда текшириш ўтказди.

Вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш умуман, прокуратура органларининг тарихида ҳуқуқни муҳофаза қилиш тизимида вояга етмаганлар ҳақидаги қонунчилик бажарилишини назорат қилиш функцияси муҳим роль ўйнайди.

Шунинг учун, бу функция ҳеч муболағасиз прокуратура органларининг асосий функцияларидан бири бўлиши ва қонунчилик ижроси устидан назорат шаклида ва доирасида амалга оширилиши лозим. Таъкидлаш жоизки, соҳада прокурор назорати ҳақида сўз юритилиши баробарида бироз олдинроққа, унинг тарихига назар ташлаш мақсадга мувофиқ бўлади.

Ушбу тузилма дастлаб собиқ Ўзбекистон ССР прокуратураси тизимида 1944 йилда вояга етмаганлар ҳақидаги қонунларнинг ижроси устидан назорат қилиш гуруҳи, кейинчалик 1965 йил 16 мартда собиқ Ўзбекистон ССР прокурорининг 54-сонли буйруғига асосан республика прокуратураси маҳкамасида вояга етмаганлар ишлари бўйича 4 та штат бирлигидан иборат бўлим ташкил этилган.

Бевосита мустақиллик йилларида Бош прокурорнинг тегишли буйруқлари қабул қилиниб, вояга етмаганларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш масаласи йил сайин такомиллаштириб келинмоқда.

Хусусан, Бош прокурорнинг 1997 йил 28 майда 5-сонли, 2004 йил 23 апрелдаги 11-сонли, 2004 йил 22 июндаги 27-сонли буйруқлари қабул қилиниб, айниқса, 27-сонли буйруқда қонунлар ижроси устидан назоратни Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг “Бола ҳуқуқлари тўғрисида”ги Конвенцияси, халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган нормалари ҳамда миллий қонунчиликда болалар манфаатлари ва фаровонлигининг устуворлиги мустаҳкамланганлигидан келиб чиқиб амалга ошириш лозимлиги белгиланди.

Бугунги кунда ушбу соҳадаги ишлар Бош прокурорнинг “Вояга етмаганлар ҳақидаги қонунчилик ижроси устидан назорат фаолияти самарадорлигини ошириш тўғрисида” 2007 йил 11 сентябр-даги 139-сонли ҳамда “Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратура-сининг Вояга етмаганлар ҳақидаги қонунчилик ижроси устидан назорат бошқармаси тўғрисидаги

Низомни тасдиқлаш ҳақида” 2021 йил 25 май-даги 228-сонли буйруқларига асосан ташкил этилган.⁵

Мазкур буйруқларга кўра, вояга етмаганлар ҳақидаги қонунчилик ижроси устидан назорат соҳасида, қонунийликни мустаҳкамлаш, қонун устуворлигини таъминлаш, вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, давлат бошқаруви, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ҳамда маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, корхона, муассаса, ташкилотлар ва мансабдор шахслар томонидан Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенция, мазкур соҳадаги умумэтироф этилган халқаро ҳуқуқ нормалари, шунингдек, миллий қонунчилик талабларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш, вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик, қаровсизлик, ҳуқуқбузарлик ва жинойятчиликнинг олдини олиш ҳамда профилактика қилиш, бунга имкон берувчи сабаб ва шарт-шароитларни аниқлаш ва бартараф этиш, қонунийлик ва ҳуқуқни қўллаш амалиётининг доимий таҳлили асосида тизимли қонунбузилишларни аниқлаш, қонунчилик ва прокуратура органлари фаолиятини такомиллаштириш ҳамда ҳуқуқни қўллаш соҳасида ягона амалиётни шакллантириш юзасидан таклифлар ишлаб чиқиш, вояга етмаганлар ҳақидаги қонунчилик ижроси устидан назоратнинг шакл ва услубларини такомиллаштириш прокуратура органларининг асосий вазифалари этиб белгиланган.

Статистик маълумотларга кўра, 2023 йилнинг 1 май ҳолатига республикада яшаётган 36 млн. 197 мингдан ортиқ аҳолининг 40 фоизидан ортиғини болалар, яъни вояга етмаганлар ташкил этади.⁶

Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ҳақида сўз борганда, энг аввало уларни бартараф этиш бевосита болалар муҳитида назоратсизлик ва жинойятлар содир этилишидан профилактика қилиш тизимининг келажакда қандай кўринишда бўлиши ва натижадорлиги муҳим аҳамият касб этади ва у қўйидаги муаммоларда кўзга ташланади.

Биринчидан, профилактикани амалга оширувчи органлар фаолиятини баҳолашдаги янгича баҳолаш мезонлари ва индикаторлари ишлаб чиқилмаганлиги ҳамда рағбатлантириш борасидаги эскича қарашлар ўзибўларчилик кайфиятига сабаб бўлмоқда;

Иккинчидан, вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширувчи органлар ва

⁵ Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг буйруқлари тўплами, Тошкент, 2018.

⁶ Ўзбекистон Республикаси Статистика қўмитасининг маълумотлари. Тошкент, 2023

муассасалар ўртасида замонавий интеграция тизимининг яратилмаганлиги ўзаро ахборот алмашинуви орқали унинг олдини олиш ҳамда бартараф этиш имкониятини пасайтирмоқда;

Учинчидан, вояга етмаганларнинг ички ишлар органларига келтирилиши, уларга нисбатан маъмурий таъсир чоралари кўрилиши ҳамда профилактик ҳисобга олинишининг ҳаққонийлиги ва қонунийлигини ўрганиш тизими ва усуллари тубдан такомил-лаштириш зарурати пайдо бўлмоқда;

Тўртинчидан, вояга етмаганларнинг профилактика қилиш тизими ҳуқуқбузарлик ёки жиноят содир этганидан кейингина ҳисобини юритиш ва профилактика иши олиб борилишидан иборат бўлиб қолмоқда;

Бешинчидан, вояга етмаганлар ўртасида содир этилган жиноят ва ҳуқуқбузарликларнинг ягона электрон рўйхатини юритилмаётганлиги уларни келтириб чиқараётган сабаб ва шарт-шароитларни муносиб тарзда баҳолаш ва бартараф этишда қийинчиликларга сабаб бўлмоқда.

Қайд этилган кўрсаткич ва тизимли муаммолар эса вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир қонунлар ижроси устидан прокурор назоратини тубдан такомиллаштириш заруратини юзага келтирмоқда.

Чунончи, 2022 йилда 3112 нафар болалар томонидан 2404 та жиноятлар содир этилиб, 2021 йилга нисбатан жиноятлар сони 142 тага, уни содир этишда иштирок этганлар 517 нафарга ошган.

Прокуратура органлари томонидан 2022 йил мобайнида вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисидаги қонунчилик ижроси юзасидан 746 та текшириш ўтказилиб, соҳадаги жами текширишларнинг 22 фоизини ташкил этади.

Прокурор текширишлари натижасида 3040 та қонун бузилиши ҳолатлари аниқланган. Улардан 109 та қонунга зид ҳужжатлар бекор қилинган, 226 таси қонун талабларига мувофиқлаштирилган. 657 та қонун бузилиши ҳолатлари ва уларни келтириб чиқараётган сабаб ва шарт-шароитлар тақдимнома киритиш орқали бартараф қилинган. Прокурорлар қарорлари ва тақдимномалари асосида 756 нафар шахслар интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортилган. Қўпол қонун бузилиши ҳолатлари юзасидан 3 та жиноят ишлари қўзғатилган. 372 нафар вояга етмаганларнинг ҳуқуқлари тикланган.⁷

Шунинг баробарида вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисидаги қонунчилик ижроси устидан

⁷ Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳисоботлар портали.

назорат деганда, аксарият ҳолларда фақат ички ишлар органларининг бу борадаги фаолияти устидан назоратни тушунмаслик керак.

Чунончи, Ўзбекистон Республикасининг “Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида” 2010 йил 29 сентябрдаги қонунининг 8-моддасига мувофиқ, вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширувчи органлар ва муассасалар тизимида болалар масалалари бўйича комиссиялар, таълимни бошқариш органлари ва таълим муассасалари, васийлик ва ҳомийлик органлари, соғлиқни сақлашни бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари ва бандлик органлари киритилган ҳамда улар амалга ошириши лозим бўлган вазифаларга доир қонунийлик ҳолати чуқур таҳлил қилиниши ва прокурор назоратини ташкил этиш стратегиясини белгилаш ва амалга ошириш лозим бўлади.

Бундан ташқари, янги таҳрирдаги Конституциямизда эълон қилинган “ижтимоий давлат” тамойилларидан келиб чиқиб, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 1 июндаги “Аҳолига сифатли ижтимоий хизмат ва ёрдам кўрсатиш ҳамда унинг самарали назорат тизимини йўлга қўйиш бўйича комплекс чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-82-сонли қарори қабул қилинди.⁸

Фармон билан Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида Ижтимоий ҳимоя миллий агентлиги, шунингдек, унинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар бошқармалари ҳамда туман (шаҳар) ларда «Инсон» ижтимоий хизматлар марказлари ташкил этилди.

Мазкур ҳужжатда, вояга етмаганларни ҳимоя қилиш йўналишидаги устувор вазифалар, хусусан болаларга нисбатан зўравонликнинг олдини олиш дастурларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, васийлик ва ҳомийлик тизимини такомиллаштириш, шу жумладан оилага асосланган болаларни парвариш қилишнинг муқобил шакллари ривожлантириш, фарзанд асраб олиш тизимини такомиллаштириш, ижтимоий ҳимояга муҳтож болалар ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатларини ҳимоя қилишни ташкил этиш, ҳимояга муҳтож болаларни даволашни ташкил қилиш тизимини такомиллаштириш каби масалалар белгилаб берилди.

Эндиликда, 2024 йил 1 январдан бошлаб соғлиқни сақлаш вазирлиги тизимидан болалар уйлари, Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги тизимидан меҳрибонлик уйлари, маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органлари

⁸ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 01.06.2023 йилдаги 82-Ф фармони/ www.lex.uz. (қаралган вақти 20.06.2023 йил)

тизимидан вояга етмаганлар билан ишлаш секторлари ҳамда оилавий болалар уйлари ҳамда 2024 йил 1 августдан

бошлаб Мактабгача ва мактаб таълими вазирлиги тизимидан алоҳида таълим эҳтиёжлари бўлган болалар учун ихтисослаштирилган мактаблар ва мактаб-интернатлар, кўп тармоқли ихтисослаштирилган мактабгача таълим ташкилотлари ҳамда ихтисослаштирилган ўқув-тарбия муассасалари Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги ушбу Агентлик тизими тасарруфига ўтказилади.

Бу ўз-ўзидан сўнгги пайтларда аҳолини, шу жумладан вояга етмаган болаларимизни ижтимоий ҳимоялашга бўлган ғамхўрликдан далолат беради.

Мамлакат прокуратура органлари томонидан 2018-2023 йиллар мобайнида вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузар-ликлар профилактикасига доир қонунчилик ижроси юзасидан жами 3633 та текширишларнинг аксариятида ички ишлар органларининг ушбу йўналишдаги фаолияти қамраб олинган.

Шу ўринда вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикасига доир фаолиятни ахборот билан таъминлаш ҳам жуда муҳим. Амалдаги қонунчилик талабларига асосан давлат органлари ва бошқа ташкилотлар, шунингдек фуқаролар тегишли орган ва муассасаларни ахборот билан таъминлаши белгиланган.

Бироқ, амалиётда назоратсиз ва қаровсиз қолган, бунинг оқибатида ҳуқуқбузарлик ва бошқа ғайриижтимоий хатти-ҳаракатлар содир этишга мойиллиги кузатиладиган, алоҳида ҳолларда эса жиноят содир этишига сабаб бўладиган ҳолатларни тезкор аниқлаш, хабар бериш ва ушбу тоифадаги болаларни ижтимоий йўналтириш масаласи рақамлаштирилмаганлиги кўплаб муаммоларни келтириб чиқармоқда.

Масалан, 2021-2022 йилларда 39.831 нафар болалар ички ишлар тизимида қарашли ижтимоий-ҳуқуқий ёрдам кўрсатиш марказларига жойлаштирилиб, шундан, 28204 нафари мактаб ўқувчилари, 867 нафари коллеж ва лицей ўқувчиларини, 143 нафари боғча ёшидаги адашиб қолган болаларни, 7168 нафарини уйдан ўзбошимча чиқиб кетган болаларни ташкил этган. Бу даврда 971 нафар болалар бедарак йўқолган.⁹

Ёки, амалиётда назоратсиз қолган болага васий тайинлаш ёки ҳомий белгиланиши учун 31 та ҳужжат тўплаш, 220 минг сўм тўлов амалга оширилиши лозим. Бундан ташқари, мутахассис камлиги

⁹ Ўзбекистон Республикаси ИИВнинг 2021-2022 йилларга доир ҳисоботлари. Тошкент, 2022

(1 нафар) ва иш ҳажми юқорилиги сабабли вояга етмаган васий тайинланмасдан назоратсиз қолади.

Ҳолбуки, қаровсиз болани аниқлаш ва жойлаштириш соҳаси рақамлаштирилмаган ва замонавий технологиялар қўлланилмаган ҳамда тезкор ахборот алмашиш тизими мавжуд эмас.

Назоратсиз қолдирилган болага васий ва ҳомий тайинлашда ҳужжат тўплаш жараёни мураккаблигича қолмоқда.

Бу эса, уйдан ўзбошимча чиқиб кетиш, тиланчилик, адашиб қолиш ва бедарак йўқолиш ҳолатларига олиб келиши билан биргалликда болалар ўртасида турли ҳуқуқбузарликлар содир этилишига ёки аксинча ҳуқуқбузарликдан жабрланишига олиб келиши хавфини оширади.

Юқорида мазкур соҳанинг ўрганилиши зарурати ҳақида сўз юритиб, қонунда прокуратура органлари фаолиятида вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир қонунлар ижроси устидан назоратни амалга оширилиши, назорат предмети ва прокурор текшириши тартиби ва асослари ҳақида айрим мулоҳазаларни билдирдик.

Шу билан бирга, прокуратура органларининг қайд этилган фаолият йўналишлари, ваколатлари ва бошқа жиҳатлари муҳимлигини инкор этмаган ҳолда унга шу қонун билан юклатилган яна бир ваколат ҳақида сўз юритиш мақсадга мувофиқ деб ҳисоблаймиз.

“Прокуратура тўғрисида”ги қонуннинг 8-моддасига кўра, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ва унга бўйсунувчи прокурорлар жиноятчиликка қарши кураш самарадорлигини таъминлаш мақсадида тезкор-қидирув фаолиятни, терговга қадар текширувни, суриштирув ва дастлабки терговни амалга оширадиган тегишли органларнинг фаолиятини мувофиқлаштириши белгиланган.

Прокурор мувофиқлаштирувчи кенгаш чақиради, ишчи гуруҳлар ташкил этади, зарур ахборот, шу жумладан статистика маълумотларини талаб қилиб олади, қонунчиликка мувофиқ бошқа ваколатларни амалга оширади. Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш бўйича республика идоралараро комиссиясининг ягона мувофиқлаштирувчи органидир.

Бироқ, жойларда прокурорлар ушбу ваколат ва кенгаш имкониятларидан янада самарали фойдаланишни ташкил этишлари зарур. Яъни, фикримизча келгусида Кенгашда вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир қонунчилик ижроси бўйича текшириш натижалари, қонунийлик ҳолати ҳамда жиноятчилик ва

ҳуқуқбузарликлар таҳлили асосида алоҳида масала сифатида йилида бир маротаба танқидий муҳокама қилиниши мақсадга мувофиқ.

Хулоса сифатида вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширилишида қонун бузилиш ҳолатларини келтириб чиқараётган сабабларни аниқлаш ва ўз вақтида бартараф этиш, қонун билан бу борадаги вазифалар юкланган барча орган ва муассасалар фаолиятини таҳлил қилиш ва қамраб олиш, ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликка қарши курашиш масалаларига алоҳида эътибор қаратиб, прокурорлик назорати фаолиятини такомиллаштирган ҳолда амалга ошириш талаб этилади.